

S. Klyta, W. Dąbrowski

[Czy podlegają opłacie skarbowej]

Palestra 8/9(81), 59-61

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PYTANIA I ODPOWIEDZI PRAWNE

PYTANIE:

Czy podlegają opłacie skarbowej pełnomocnictwa wystawione przez jednostki gospodarki uspołecznionej w razie zlecenia sprawy zespołowi adwokackiemu?

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 1957 r. w sprawie szczegółowego określenia przedmiotów opłaty skarbowej, stawek opłaty oraz zwolnień od tej opłaty (Dz. U. z 1958 r. Nr 1, poz. 3 z późn. zmianami) przewiduje w § 38 ust. 4, że wolne są od opłaty skarbowej pełnomocnictwa udzielane dalszym pełnomocnikom, czyli tzw. substytutom. Przepis ten przewiduje również zwolnienie od tej opłaty pełnomocnictwa wystawionego dla celów postępowania sądowego, w którym mocodawcy przysługuje zwolnienie od kosztów sądowych.

Ze zwolnienia tego korzystają również pełnomocnictwa udzielane przez uspołecznione zakłady pracy lub organizacje polityczne, społeczne i zawodowe radcom prawnym, których łączy z nimi stosunek oparty na umowie zlecenia.

W związku z tym przepisem powstaje kwestia ponoszenia opłat skarbowych od pełnomocnictw wystawionych przez wymienione zakłady uspołecznione w razie zlecenia sprawy zespołowi adwokackiemu.

W praktyce nasuwają się wątpliwości, jedne bowiem zespoły i sądy interpretują omawiany przepis w ten sposób, że jednostka gospodarki uspołecznionej jest zawsze zwolniona od ponoszenia tej opłaty — niezależnie od tego, czy zleca sprawę zespołowi adwokackiemu, czy też pełnomocnictwo jest wystawione radcy prawnemu zatrudnionemu w danym zakładzie pracy — inne zaś interpretują ten sam przepis odwrotnie.

Z literalnego brzmienia cytowanego rozporządzenia wynika, że zwolnione są od opłat skarbowych jedynie te uspołecznione zakłady pracy, które zatrudniają radcę prawnego w ramach umowy zlecenia. Przepis ten należy również rozciągnąć na te wypadki, gdy zakład pracy zatrudnia radcę prawnego na podstawie umowy o pracę. Niezależnie od formy umowy przedsiębiorstwu przysługuje zwolnienie od ponoszenia opłat skarbowych, jeżeli pełnomocnictwo zostało wystawione na radcę prawnego bądź inną osobę zatrudnioną w tym przedsiębiorstwie, a nie będącą radcą prawnym lub referentem prawnym.

Zagadnienie się komplikuje, gdy zakład uspołeczniony zleca sprawę sądową zespołowi adwokackiemu. Za zwolnieniem takiego pełnomocnictwa od opłat skarbowych przemawia fakt, że zakład taki zawarł z zespołem umowę zlecenia. Wątpliwości jednak budzi termin „radcom prawnym”. Czy przez to pojęcie należy również uważać adwokata członka zespołu? Czy taka interpretacja rozszerzająca jest zgodna z treścią cytowanego rozporządzenia?

Obciążenie jednostek gospodarki uspołecznionej dodatkowymi drobnymi kwotami w postaci opłat skarbowych od pełnomocnictw wydaje mi się i niecelowe, i niesłuszne. Skomplikowany mechanizm rozliczeń, wypłat i księgowania przemawia stanowczo przeciwko temu.

Stanowisko moje może — rzecz jasna — budzić wątpliwości i dlatego poddaję je pod rozagę Redakcji. A może Ministerstwo Finansów wypowie się na ten temat, by nie być w kolizji z przepisami karnymi skarbowymi?

(pytanie nadesłał adw. S. Klyta z Gliwic)

ODPOWIEDZ:

Przy rozważaniu zagadnienia ponoszenia opłat skarbowych od pełnomocnictwa wystawionego dla adwokata-członka zespołu adwokackiego przez jednostki gospodarki uspołecznionej — nie można swego rozumowania prawnego opierać wyłącznie na przepisach o opłatach skarbowych, gdyż należy je oprzeć również, i to w znacznie większej mierze, na przepisach o organizacji i pracy zespołów adwokackich oraz na przepisach o obsłudze prawnej jednostek państwowych, zjednoczeń i banków państwowych.

Przepisy o opłatach skarbowych wydane zostały w grudniu 1957 r. przy innym niż obecnie zorganizowaniu obsługi prawnej jednostek gospodarki uspołecznionej.

Należy pamiętać, że w tym okresie nie było przepisu prawnego regulującego generalnie zagadnienie radcostw prawnych. Przepisem najbardziej ogólnym i dlatego najczęściej stosowanym było pismo Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 31 grudnia 1948 r., które przewidywało w pkt 4, że z radcami prawnymi należy zawierać umowę o pracę na zasadach ogólnych lub umowę o dzieło (zlecenie).

Przy tej konstrukcji organizacyjnej stanowiska radcy prawnego wydaje się zasadny przepis § 38 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 28.XII.1957 r. w sprawie szczegółowego określenia przedmiotów opłaty skarbowej, stawek opłaty oraz zwolnień od tej opłaty (Dz. U. z 1958 r. Na 1, poz. 3). Przepis ten zwalnia od opłaty skarbowej pełnomocnictwa w postępowaniu sądowym udzielane przez uspołecznione zakłady pracy lub organizacje społeczne, polityczne i zawodowe radcom prawnym, którzy pozostają w stosunku do nich w ramach umowy zlecenia. Radcy prawni bowiem, zaangażowani na zasadzie umowy o pracę jako pracownicy jednostki gospodarki uspołecznionej, nie mają obowiązku składania pełnomocnictwa z uiszczoną opłatą skarbową (ustawa z dnia 13 grudnia 1957 r. o opłacie skarbowej — Dz. U. z 1958 r. Nr 1, poz. 1). Wynika więc stąd, że na podstawie powołanych wyżej przepisów pełnomocnictwa wystawione radcom prawnym przez jednostki gospodarki uspołecznionej z zaangażowanym bądź na podstawie umowy o pracę, bądź na podstawie zlecenia (umowa o dzieło) — wolne są od opłaty skarbowej.

Uchwała nr 533 Rady Ministrów z dnia 13.XII.1961 r. w sprawie obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych (Monitor Polski Nr 96, poz. 406) wyraźnie wyodrębnia stanowisko radcy prawnego i oddziela go od adwokata, wykonującego zawód w zespole lub indywidualnie.

Zasadę powyższą potwierdza art. 70 ustawy o ustroju adwokatury.

Obecnie więc (czerwiec 1964 r.) adwokat wykonujący zawód w zespole nie może być radcą prawnym jednostki gospodarki uspołecznionej. Natomiast zespół adwokacki, zgodnie z art. 18 ustawy o ustroju adwokatury, może się podejmować obsługi prawnej jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie wytycznych zawartych w zarządzeniu nr 36 Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 1964 r. w sprawie wytycznych dla wykonywania obsługi prawnej jednostek gospodarki uspołecznionej przez zespoły adwokackie (Monitor Polski Nr 31, poz. 135).

Poczynając więc od daty wejścia w życie zarządzenia nr 36 zespół adwokacki może przez swoich członków obsługiwać jednostki gospodarki uspołecznionej jedynie na zasadzie konkretnych zleceń, udzielanych dla każdej sprawy oddzielnie.

Formalności przewidziane w cytowanym zarządzeniu powinna wykonać jednostka gospodarki uspołecznionej przy powierzaniu sprawy zespołowi. Natomiast zespół adwokacki, przyjmując sprawę, powinien się kierować zasadami wyrażony-

mi w art. 20—23 ustawy o ustroju adwokatury i w § 20—26 rozporządzenia z dnia 28 grudnia 1963 r. w sprawie zespołów adwokackich (Dz. U. Nr 1, poz. 4).

Adwokat prowadzący taką sprawę nie jest i nie może być zrównany w prawach z radcą prawnym tej jednostki; przeciwnie, ta jednostka gospodarki społecznej powinna być zrównana w prawach i obowiązkach z klientem zespołu, obsługiwanym w sposób należyty, zgodnie z wymaganiami zasad etyki adwokackiej i znajomością przepisów prawa.

Jednostka gospodarki społecznej, jako klient zespołu, ponosi wszelkie koszty prowadzenia sprawy, chyba że na podstawie wyraźnego przepisu prawa została od nich zwolniona.

Zwolnienie takie wyraźnie istnieje w sprawie opłat skarbowych od pełnomocnictwa. Mianowicie zarządzenie Ministra Finansów z dn. 6 marca 1959 r. o zmianie zarządzenia z dnia 26 czerwca 1958 r. w sprawie całkowitego lub częściowego zwolnienia od opłaty skarbowej niektórych grup osób lub niektórych podmiotów tej opłaty (Monitor Polski Nr 24, poz. 109) nadaje nowe brzmienie § 5 zarządzenia z dnia 26 czerwca 1958 r., zwalniając od opłaty skarbowej pełnomocnictwa wystawiane przez jednostki budżetowe, podmioty gospodarki społecznej oraz organizacje polityczne, społeczne i zawodowe.

Wynika stąd, że również pełnomocnictwa wystawiane przez jednostki gospodarki społecznej dla adwokata-członka zespołu nie podlegają opłacie skarbowej.

adw. W. Dąbrowski

RECENZJE

MARIAN CIEŚLAK

J. Bafia: *Zmiana kwalifikacji prawnej czynu w procesie karnym*, „Wydawnictwo Prawnicze”, Warszawa 1964 r., s. 252.

I. Wymieniona w tytule praca jest rozprawą habilitacyjną. Jej temat tylko na pierwszy rzut oka mógłby się wydać mało istotny. W gruncie rzeczy, w ujęciu zaprezentowanym przez autora, dotyka on węzłowych problemów związanych z dynamiką poznania procesowego i z granicami, jakie rezultatem tego poznania zakreśla prawo z punktu widzenia gwarancji interesów uczestników procesu. W ramach przyjętej przez autora koncepcji pracy niepodobna było zwłaszcza uniknąć zajęcia się zagadnieniem tzw. identyczności czynu, które, niezależnie od swojej doniosłości praktycznej, stanowi jeden z najtrudniejszych problemów w nauce procesu karnego. Inna rzecz, że w takim ujęciu praca zawiera znacznie więcej, aniżeli sugeruje to niezupełnie adekwatny tytuł. Nie ulega jednak wątpliwości, że wybrany temat uzasadnia w pełni poważny wysiłek teoretyczny podjęty przez autora.

Recenzowana rozprawa jest bowiem dziełem wielkiego trudu myślowego. Autor wyczerpał w zasadzie dostępną mu literaturę przedmiotu, sięgnął do systemów